ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології
Кафедра зарубіжної літератури

Силабус навчальної дисципліни

ВІТЧИЗНЯНЕ ТА АНГЛОМОВНЕ ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

1-й курс, 1-й семестр

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Спеціалізація:	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма:	Переклад з англійської мови та другої іноземної українською (магістерський рівень)
Статус дисципліни	**ОБОВ'ЯЗКОВА**
Обсяг:	3 кредити ЄКТС, 90 годин: очна форма: лекції 16 годин, практичні заняття 14 годин, самостійна робота 60 годин; заочна форма: лекції 6 годин, практичні заняття 4 години, самостійна робота 80 годин
Мова викладання:	Українська, англійська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладачі, контактна інформація, адреса корпусу університету, консультації.	Леся ВОЙТЕНКО, д. філол. н., професор, завідувачка кафедри зарубіжної літератури; zarlit@onu.edu.ua бульвар Французький, 24/26, Консультації проводяться за затвердженим графіком https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/dystsypliny
Опис дисципліни:	Курс знайомить з новітнім літературним процесом в Україні та англомовних країнах кінця XX – початку XXI ст.: антиутопія, мультикультуралізм, сучасна британська, американська й канадська проза, літературна рецепція Brexit, а також з аналізом художніх засобів, композиції та жанрових форм.
КЛЮЧОВІ ПРАВИЛА ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ:	БЕЗПЕКА: у разі повітряної тривоги заняття зупиняється – ви спускаєтеся в укриття, а під час онлайн-занять – переходите до найближчого безпечного місця. 1. Відвідуйте заняття; кожне пропущене заняття відпрацюйте в години консультацій до завершення змістового модуля, інакше за тему – 0 балів. 2. Бали набираються протягом семестру: 8 тем по 5 балів і комплексне контрольне завдання – 20 балів (разом до 60 балів); на іспиті – до 40 балів. 3. Використовуйте ШІ лише там, де це прямо передбачено завданням, і зазначайте, який інструмент використано. 4. Телефони, ноутбуки та планшети на занятті використовуйте лише для навчальних завдань та отримання сповіщень про повітряну тривогу. 5. Плагіат, списування та подання результатів ШІ як власних є порушенням академічної доброчесності, яке тягне за собою наслідки різного ступеня серйозності, аж до відрахування. 6. Регулярно перевіряйте оголошення та, за необхідністю, ставте питання в чаті дисципліни та в Google Classroom.
Мета навчальної дисципліни:	ознайомити здобувачів вищої освіти з новітнім літературним процесом в Україні та англомовних країнах кінця XX – початку XXI ст., систематизувати матеріал, який є новим для наукового осмислення, виявити та витлумачити особливості новітніх

	літературознавчих понять і напрямів на матеріалі творів сучасних вітчизняних та англомовних авторів.
Очікувані результати навчання:	**Знати:** художні тексти сучасних авторів України, Великої Британії, США, Канади та інших англомовних країн, передбачені програмою; основні тенденції розвитку літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст. в Україні та англомовних країнах; зміст понять «новітня література», «постмодернізм», «метамодернізм», «мультикультуралізм», «антиутопія», «наративна ідентичність»; сучасні літературні школи та напрями, концепції інтерпретації та аналізу художніх текстів. **Вміти:** аналізувати художні твори в загальнолітературному контексті України, країн Європи та США; окреслювати творчий шлях письменника і визначати місце твору, що вивчався, у його доробку; характеризувати загальні закономірності розвитку літератури та мистецтва в означений період; вільно оперувати основними теоретичними поняттями та спеціальною літературознавчою термінологією; здійснювати типологічні зіставлення літературних творів різних авторів. **Бути здатним:** здійснювати компаративний аналіз творів вітчизняної та англомовної літератури з урахуванням їхнього історико-культурного та країнознавчого контексту; інтерпретувати культурно марковані елементи художнього тексту (реалії, алюзії, інтертекстуальні зв'язки) з огляду на завдання мовно-культурного посередництва та перекладу; аргументовано представляти результати власного літературознавчого аналізу державною та іноземною мовами; дотримуватися принципів академічної доброчесності під час роботи з джерелами та цифровими інструментами.
Зміст навчальної дисципліни:	**ЗМ 1. Англомовна та українська література періоду мистецького переорієнтування кінця ХХ – початку ХХІ ст.** Т1. Загальна характеристика літературного процесу ІІ половини і кінця ХХ ст. Т2. Новітня література англомовних країн. Т3. Антиутопія як метажанр в англійській літературі ХХІ століття. Т4. Феномен «Brexit» у творчості Алі Сміт. Т5. Особливості сучасної американської літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття. Т6. Загальне поняття про мультикультуралізм. Т7. Дискурс дитинства та материнства в романі Селесте Інг «Повсюди жевріють пожежі». Т8. Особливості та новаторство канадської новітньої літератури.
Методи навчання:	Лекція, пояснення, бесіда, дискусія; ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), демонстрація результатів самостійної роботи (презентації, порівняльні таблиці); постановка й обговорення проблемних питань, літературознавчий і компаративний аналіз художніх текстів, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет із цифровими інструментами та електронними бібліотеками, виконання самостійних завдань.
Рекомендована література:	**Основна** 1. Історія зарубіжної літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття : навч. посіб. / уклад.: О. М. Бандровська, Т. С. Пирожков. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 248 с. 2. Сучасна англомовна проза: тенденції, поетика, інтертекстуальність : навч.-метод. посіб. для студентів магістратури / уклад. Н. В. Тодорська. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2022. 132 с. 3. Американська література на межі століть: від модернізму до постпостмодернізму : курс лекцій / О. В. Чертенко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 196 с. 4. Сучасна іноземна література: напрями, течії, парадигми : підручник для студентів філологічних спеціальностей / за ред. Т. М. Михед. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 320 с. 5. Англійська література на зламі ХХ–ХХІ століть : навч. посіб. / уклад. О. Б. Черній. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. 156 с. 6. Новітній літературний процес: Західна Європа та США : навч. посіб. / І. В. Козлик. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. 212 с. 7. Юрчук О. Література і міжкультурний дискурс. Літературний процес:

методологія, імена, тенденції. 2015. № 6. С. 182–185. URL: https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/167
8. Postmodern Literature Guide: 10 Notable Postmodern Authors. MasterClass. URL: https://www.masterclass.com/articles/postmodern-literature-guide

Додаткова

9. Анненкова О. Образ людини катастрофи в романі Джуліана Барнса «Відчуття закінчення». URL: https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2023/1/4.pdf
10. Антиутопічний характер творів Маргарет Етвуд. URL: https://zarlit.com/info/history_novitna/31.html
11. Армстронг Дж. К. Чому «Розповідь служниці» не втрачає своєї актуальності. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-43992881
12. Бежан О. А. Проблема пам'яті в романі Дж. С. Фоера «Усе освітлено». URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/30953/16-Bezhan.pdf?sequence=1
13. Бондар Н. Художня своєрідність «дому-ковчегу» в англомовній літературі (реалізм та постмодернізм). Наукові записки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2016. № 1. С. 12–22.
14. Горенко І. В. Пам'ять жанру і наративні функції оповідей рабів в афроамериканському художньому дискурсі другої половини XX століття : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.01.06. Київ, 2015. 21 с.
15. Довганич М. В. Образ втраченого дому у творчості Кадзуо Ішігуро. Питання літературознавства. 2019. № 100. С. 25–41. DOI: https://doi.org/10.31861/pytlit2019.100.025
16. Довганич М. Формування концепції мультикультуралізму у творчості Кадзуо Ішіґуро: особливості розвитку сучасного літературного процесу в умовах глобалізації. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 36, т. 1. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_1/24.pdf
17. Калінчук Д. Проблематика роману Маргарет Етвуд «Оповідь служниці» : магістерська робота. URL: https://theses.oa.edu.ua/DATA/242/%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%94%D0%B0%D1%80'%D1%8F.pdf
18. Кінщак О., Жукович І. Гендерна інтерпретація чоловічих образів у романі «The Handmaid's Tale» М. Етвуд. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/84348/1/Kinshchak_interpretatsiia.pdf
19. Костенко Г. Життя та пам'ять як моральні домінанти роману Дж. Барнса «Відчуття закінчення». URL: https://tdp-journal.com/index.php/journal/article/download/200/167/
20. Ланова В. В. Від японського до мультикультурного роману (творчість К. Ішігуро). URL: https://www.researchgate.net/publication/334902229
21. Лещук О. Рекламний гіперсимулякр як квазісакральний образ. European Philosophical and Historical Discourse. 2018. Vol. 4, Issue 3. С. 149–151.
22. Малімон Л. Біблійні алюзії в романі «Оповідь служниці» М. Етвуд. URL: https://www.apiph.vnu.edu.ua/index.php/apiph/article/view/211/204
23. Мелещенко В. О. Постколоніальний досвід роману Тоні Моррісон «Улюблена». Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. 2021. Вип. 51, т. 2. С. 53–56.
24. Одінцова О. О. Тематика і проблематика роману-антиутопії Маргарет Етвуд «Оповідь служниці». URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1986/1/%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8%20%d1%84%d1%96%d0%bb.%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%b8.pdf
25. Підскальна О. Мультикультуралізм як феномен постсучасного світу. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 3–4. С. 108–120.
26. Подгурська І. Проблема автора та авторської модальності в романі М. Етвуд «Оповідь служниці». Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 28, т. 3. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/28_2020/part_3/7.pdf
27. Подкоритова О. П. Особливості міфологічного реалізму у творчості Тоні Моррісон. URL: https://studentam.net.ua/content/view/8655/97/

28. Романи-антиутопії Маргарет Етвуд. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/38476/07-Ovcharenko.pdf?sequence=1
29. Романцова Б. Вибір Ганни: «Читець» Бернгарда Шлінка як некомфортний роман. URL: https://www.goethe.de/prj/lek/uk/chy/schlink.html
30. Свербілова Т. Фігура ненадійного (недостовірного) наратора – двійника літературного героя – в художній системі роману-гри Джуліана Барнса «Відчуття закінчення». Сучасні літературознавчі студії. 2017. № 14. С. 452–463.
31. Семків Р. А. Пам'ять і забуття у творчості К. Ішігуро. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/08896495-33a0-4e2f-a1c2-ae7d55d89dad/content
32. Соловей Ю. В. Відтворення ідіостилю Джуліана Барнса в україномовному перекладі роману «The Sense of an Ending». Мовні і концептуальні картини світу. 2015. № 2. С. 226–238.
33. Chatterjee S., Palit S. Psychodynamism of Private History: Reading Julian Barnes' «The Sense of an Ending». English Studies: New Perspectives. 2015. P. 327–333.
34. Dalrymple J. «The Sense of an Ending» by Julian Barnes: a «forensic memoir». URL: https://hal.science/hal-01885429/document
35. Guppy S. Julian Barnes, The Art of Fiction No. 165. The Paris Review. 2000. No. 157. URL: https://www.theparisreview.org/interviews/562/the-art-of-fiction-no-165-julian-barnes
36. Konstantakis L. Post-Postmodernism and the End of Irony in Contemporary Literature. Journal of Contemporary Thought. 2016. Vol. 42. P. 40–58.
37. Lawson M. The Shadow of the Wind and the remarkable success of Carlos Ruiz Zafón. The Guardian. 2020. 19 June. URL: https://www.theguardian.com/books/2020/jun/19/the-shadow-of-the-wind-success-carlos-ruiz-zafon
38. Maji P. Eros, Thanatos and Existential Progression in Julian Barnes' «The Sense of an Ending». The Criterion: An International Journal in English. 2018. № 9. P. 232–238.
39. Maji P. Existential Progression and the Myth of Sisyphus in Julian Barnes' «The Sense of an Ending». Epitome: International Journal of Multidisciplinary Research. 2018. № 6. P. 25–30.
40. Pradheep Singh X. The Interplay between Eros and Thanatos in Julian Barnes' «The Sense of an Ending». History Research Journal. 2019. № 5. P. 222–226.
41. Wenquan W. On the Motif of Death in Julian Barnes' «The Sense of an Ending». Canadian Social Science. 2015. № 3. P. 87–95.
42. Zhiwei Tao. Identities of Clones: Cosmopolitical Ethics in Kazuo Ishiguro's «Never Let Me Go». SHS Web of Conferences. 2023. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2023/08/shsconf_iclcc2023_01021.pdf
43. Zinkel A. Jonathan Franzen and the Future of the Novel: Embracing Change to Hold Onto Tradition. URL: https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/96640/azinkel.pdf

Художні тексти

1. Андрухович Ю. Московіада.
2. Барнс Дж. Відчуття закінчення.
3. В'єт Тан Нгуен. Симпатик.
4. Ворожбит Н. Погані дороги.
5. Етвуд М. Оповідь служниці.
6. Жадан С. Інтернат.
7. Інг С. Повсюди жевріють пожежі.
8. Ішігуро К. Клара і Сонце.
9. Кур'ята Н. Дзвінка. Українка, народжена в СРСР.
10. Мак'юен І. Уроки.
11. Моррісон Т. Улюблениця.
12. Паланік Ч. Бійцівський клуб.
13. Сміт А. Осінь.
14. Тараторіна С. Дім солі.
15. Чапай А. Червона зона.
16. Щербак Ю. Час смертохристів. Міражі 2077 року.

	Електронні інформаційні ресурси Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (https://lib.onu.edu.ua/); Репозитарій ОНУ імені І. І. Мечникова (elONUar) (https://dspace.onu.edu.ua/); Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (http://www.nbuv.gov.ua/); Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади (http://aelib.org.ua/); The Booker Prizes : офіційний сайт (https://thebookerprizes.com/); The Nobel Prize : офіційний сайт (https://www.nobelprize.org/).
Оцінювання:	Поточний контроль – оцінювання усних відповідей під час практичних занять, оцінювання завдань, що виносяться на самостійне опрацювання (за кожною з тем 1–8). Періодичний контроль – комплексне контрольне завдання (письмова робота) за результатами змістового модуля 1. Сума балів = (Т1 + Т2 + … + Т8) + ККЗ + іспит = 40 + 20 + 40 = 100 балів. Підсумковий контроль – іспит в усній формі за екзаменаційними білетами, кожен з яких містить два теоретичні питання. Критерії оцінювання наведено в робочій програмі (п. 10).
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)	
Відвідування занять, дедлайни та перескладання	Відвідування практичних занять обов’язкове (п. 5.5 Положення про організацію освітнього процесу: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf). Пропущене заняття відпрацьовується в години консультацій до завершення змістового модуля (виконання завдань заняття та співбесіда); невідпрацьоване заняття – 0 балів. Здобувачі з індивідуальним графіком виконують завдання у строки графіка (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polojenia_proonu_indgrafik_28_12_2022.pdf). Завдання здаються у визначені викладачем терміни. Перескладання – відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf).
Політика академічної доброчесності	Плагіат, списування, несамостійне виконання завдань і подання результатів ШІ як власних є порушеннями академічної доброчесності (Положення про академічну доброчесність ОНУ, 2026: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/pologenya-akademichna-dobrochesnist.pdf).
Використання штучного інтелекту	ШІ використовується лише в завданнях, де це прямо передбачено умовою (з зазначенням інструмента і мети); в інших завданнях, зокрема в контрольних перекладах, використання ШІ заборонено. Не можна вводити в сервіси ШІ персональні та конфіденційні дані (Політика використання ШІ в ОНУ: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/5-polityka-vykorystannia-shi.pdf).
Використання телефонів і комп’ютерів на занятті	На заняттях можна користуватися телефонами й ноутбуками для виконання навчальних завдань: сканування QR-кодів, роботи з інтерактивними сервісами (Mentimeter, Quizlet тощо), пошуку в словниках і термінологічних базах. Використовувати пристрої для сторонніх цілей не дозволяється. Пристрої також можна використовувати для отримання сповіщень про повітряну тривогу.
Комунікація	Оголошення, матеріали та зворотний зв’язок – у чаті дисципліни в месенджері та в Google Classroom відповідно до інструкцій викладача.
Визнання результатів неформальної освіти	Результати навчання, здобуті в системі неформальної та/або інформальної освіти (онлайн-курси, тренінги, стажування, волонтерські проєкти), можуть бути визнані та зараховані як результати самостійної роботи, поточного, періодичного або підсумкового контролю з цієї дисципліни відповідно до Положення про визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти в ОНУ (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf).